



Revolució Social, Independència Catalana i Confederalisme Ibèric



**Anàlisi i proposta llibertària
enfront el debat nacional
a Catalunya**



Sumari

1. Anarquisme i moviments d'alliberament "nacional": una història contradictòria i complexa.	3 a 5
2. La Revolució Social és absolutament prioritària per aconseguir una vertadera independència i això no es pot aconseguir supeditant-nos o col·laborant amb qui no la afavoreix.	5
3. L'Assemblea Nacional Catalana: El seu caràcter de classe, la raquítica inclusió de la protesta social i el fantasma feixista dels germans Badia.	6 a 8
3.1. El seu caràcter de classe.	6 a 7
3.2. La raquítica inclusió de la protesta social.	7
3.3. El fantasma feixista dels germans Badia.	7 a 8
4. El reformisme de "Procés Constituent" i, l'esquerra nacional-popular i el neostalinisme hegemònic al si de l'Esquerra Independentista no són la solució.	9 a 14
4.1. El reformisme de "Procés Constituent" i "l'aristocràcia obrera".	9
4.2. L'esquerra nacional-popular i el neostalinisme hegemònic al si de l'Esquerra Independentista.	9 a 14
4.2.1. La camisa de força de la classe treballadora: Esquerra nacional-popular i Fronts Populars stalinistes com a bagatge històric de l'Esquerra Independentista.	9 a 11
4.2.2. El "socialisme amb empresaris" de la CUP, una diferència fonamental amb els moviments d'alliberament nacional al Tercer Món, la difusa (i supeditada) esquerra revolucionària al si de l'Esquerra Independentista i una proposta sociopolítica per aquest sector.	11 a 14
4.2.2.1. El "socialisme amb empresaris" de la CUP.	11 a 12
4.2.2.2. Una diferència fonamental amb els moviments d'alliberament nacional al Tercer Món.	12
4.2.2.3. La difusa (i supeditada) esquerra revolucionària al si de l'Esquerra Independentista.	12 a 13
4.2.2.4. Una proposta sociopolítica per aquest sector.	13 a 14
5. El Moviment Llibertari a la deriva: La CGT, els "independentistes llibertaris", la perduda batalla per l'11 de Setembre i la possible emergència del 7 de Juny.	14 a 19
5.1. La CGT.	14
5.2. Els "independentistes llibertaris".	14 a 15
5.3. La perduda batalla per l'11 de Setembre i la possible emergència del 7 de Juny.	15 a 19
5.3.1. La perduda batalla per l'11 de Setembre.	15 a 17
5.3.2. La possible emergència del 7 de Juny.	17 a 19
6. La nostra proposta històrica: la participació dels anarquistes a la insurrecció cantonal de 1873, l'iberisme, el Congrés de Zaragoza de 1936 i la Confederació Ibèrica de Comunes Autònomes Llibertàries.	19 a 21
6.1. La participació dels anarquistes a la insurrecció cantonal de 1873.	19 a 20
6.2. L'iberisme.	20 a 21
6.3. El Congrés de Zaragoza de 1936 i la Confederació Ibèrica de Comunes Autònomes Llibertàries.	21
7. Conclusions.	21 a 22

Si bé tots aquests temes els tractarem al llarg del text, en farem un breu resum a fi de que el/la lector/a es vagi situant: 1) Per Revolució Social entenem fonamentalment un canvi radical en l'estructura econòmica, social i política basat en la col·lectivització dels mitjans de producció, l'abolició de les classes socials i de l'Estat i l'establiment d'un sistema sustentat en assemblees o consells amb delegats permanentment revocables per la base. 2) Per Independència Catalana entenem un status on Catalunya pugui decidir a tots els nivells i tingui totes les competències d'un poble sobirà sense interferències estatals (ni espanyoles ni catalanes) 3) Per Confederació Ibèrica entenem una forma d'organització política, que dels municipis als pobles de la península (català, castellà, andalus, gallec, basc, portuguès etc.) s'organitzi de forma en que cada un d'aquests és plenament independent i estan a la vegada units per un pacte associatiu (precisament la diferència entre una "federació" i una "confederació" és que en el primer cas les entitats federades cedeixen part de la seva independència a un organisme central mentre que en una "confederació" no. Per altra banda, dir que, lògicament, som contraris al confederalisme burges i estatista que ha arribat a defensar Duran i Lleida). L'ordre de la seqüència Revolució Social-Independència Catalana-Confederalisme Ibèric (que s'ha d'entendre més com un ordre de prioritats més que necessàriament com una seqüència històrica, doncs es podrien donar a la vegada) no es pot, en cap cas, invertir en el nostre plantejament doncs entenem que la segona ha de ser conseqüència de la primera i la tercera conseqüència de la segona (insistim en la importància d'això perquè quedi clar).

El passat 11 de Setembre centenars de milers de persones participaren a la cadena humana que, de punta a punta, va travessar Catalunya (i una mica més enllà) per reivindicar-ne la independència d'Espanya convocades per l'Assemblea Nacional Catalana (ANC). Per altra banda, en una acció que emfatitzava el "contingut social", l'anomenat "Procés Constituent", agrupava unes 4.000 persones per rodejar "La Caixa", denunciant el poder financer i on hi van participar dirigents d'ICV i de la CUP. Finalment, s'ha de dir que l'única gran manifestació d'aquesta diada fou la de la denominada Esquerra Independentista (CUP i organitzacions afins) que va aplegar unes 30.000 persones segons els organitzadors (unes 9.200 segons l'Ajuntament) amb el lema "Als Països Catalans decidim independència, socialisme i feminisme per canviar-ho tot". Davant de la intensitat de les protestes i el conseqüent clima polític, com a llibertaris i anarcosindicalistes martorellencs, volem manifestar la nostra posició.



Un dels trams de la cadena humana que, de punta a punta, va travessar Catalunya (i una mica més enllà) per reivindicar-ne la independència d'Espanya.

1. Anarquisme i moviments d'alliberament "nacional": una història contradictòria i complexa.

Per tal de fer-ho pot ser útil, en primer lloc, analitzar altres processos històrics on han confluït (amb més o menys encert) les anomenades "lluites d'alliberament nacional" i l'acció organitzada del moviment anarquista-llibertari, aturant-nos a estudiar les seves conseqüències socials i polítiques. Per exemple, en el cas del moviment independentista cubà de finals del segle XIX ens trobem una divisió entre els anarquistes: per una banda, els que són presents al Congrés Obrer de 1882, que denuncien el caràcter colonial de l'ocupació espanyola i impulsen la convergència amb els independentistes, i els que, per altra banda, s'hi oposaven per considerar que la independència era promoguda per una ideologia "liberal i nacionalista" on la solució al problema obrer no hi quedava suficientment aclarida.

El resultat de la Guerra d'Independència fou l'establiment d'una república burgesa, tutelada i controlada pels Estats Units mitjançant l'esmena Platt, on els anarquistes (hegemònics al moviment

obrer de l'època) seguiren patint persecució i execucions sumàries sobretot durant el govern de l'ex-oficial independentista Gerardo Machado. Si bé uns quants oficials de l'exèrcit independentista havien estat anarquistes de renom com Armando André, els seus plantejaments llibertaris no van aconseguir esdevenir hegemònics convertint-se, a la pràctica, en "carn de canó" d'un projecte polític burgès que es va desfer d'ells quan en va tenir l'oportunitat.

Un altre cas ben diferent fou el del moviment llibertari búlgar que promogué la Insurrecció de Macedònia i Tràcia el 1903. Des d'un primer moment, les orientacions anarquistes foren hegemòniques al si de la ORIMA (Organització Revolucionària de l'Interior de Macedònia i Adrinoble) que dirigí la lluita contra l'Imperi Otomà per la llibertat dels camperols búlgars de la Macedònia ocupada (amb la conse-

1- Posem "nacional" entre cometes perquè compartim la idea expressada al "Manifest de la Revolució Coreana" de l'anarquista Shin Chae-ho de que la idea de "poble" és tangible i la de "nació" no. Això es degut a que la primera és d'origen burgès i necessita construir una metafísica que dissimuli les diferències socials a fi de mantenir el seu poder. Ja parlarem d'això més endavant.

qüent opressió cultural i idiomàtica, però fonamentalment social, que comportà però que es féu extensiva també als camperols turcs de la regió.

Durant els 30 dies que va durar la revolució es va abolir la propietat privada i es va iniciar un procés col·lectivitzador sent gestionades viles i ciutats per assemblees populars sobiranes, fins que l'exèrcit imperial va derrotar la revolta. La lluita, però, va continuar i contribuir decisivament a la crisi de l'Imperi Otomà. Una de les figures més prominents del moviment fou el guerriller anarquista Mikhail Gerdzhikov que sempre rebutjà la intervenció dels agents de la monarquia búlgara en el conflicte (a aquesta, lògicament, l'interessava perquè volia annexar-se les regions)

En el cas de la lluita del poble coreà contra l'imperi japonès ens hi trobem que el moviment independentista fou integrat per tres faccions independents entre si: la nacionalista burgesa, la comunista-stalinista i la llibertària. L'anarquista coreà Shin-Chae-ho va fer èmfasi en que les forces antiautoritàries no podien quedar supeditades a les altres dues a fi d'evitar la instauració d'un nou Estat. Per la seva part, la Federació Anarquista Coreana sempre va tendir a l'acció social per sobre qualsevol altra consideració.

Seguint aquesta línia de prioritització de l'acció social i d'independència respecte les altres faccions polítiques independentistes, el guerriller anarquista coreà Kim Jwa-Jin va rebutjar la col·laboració amb aquestes i va passar a assessorar, en tècniques guerrilleres, a les milícies de la Regió Autònoma de Shinmin: una província alliberada a la zona de Manxúria (fora de les fronteres coreanes) on més de dos mil·lions de treballadors immigrants coreans van viure, de 1929 a 1932, en un sistema comunista llibertari, fins que les tropes soviètiques, xineses, comunistes-stalinistes coreanes i japoneses, atacant pel nord i pel sud respectivament, feren fracassar militarment l'experiència. Posteriorment els nacionalistes burgesos i els comunistes-stalinistes establiren dos Estats al sud i al nord de la península coreana com ja sabem.

En el cas de Catalunya, el primer antecedent de col·laboració formal entre anarquistes i indepen-

dentistes es donà amb la creació de l'Aliança Lliure el 1925 per derrocar la Dictadura de Primo de Rivera (1923-1930) que integrava la CNT, Estat Català, el minúscul Partit Comunista i el Partit Nacionalista Basc, però que, a la pràctica, es limità als dos primers. Les diferències, però, de



La Revolució Llibertària, iniciada el 19 de juliol de 1936, va portar a un independència "de facto" de Catalunya que es feu extensiva a Aragó.

plantejaments polítics i socials eren més que notòries (a causa del caràcter obrer i fonamentalment petitburgès, respectivament, d'ambdues formacions) i l'anarquista Garcia Oliver rebutjà la cartera de Ministre de Guerra que Macià li oferí en una futura Catalunya independent.

Posteriorment, el partit independentista Estat Català evolucionaria cap a postures cada cop més properes al feixisme, amb figures com Josep Dencàs i Miquel i Josep Badia (un aspecte "tabú" no degudament recollit per la historiografia catalanista) i s'organitzà de forma paramilitar i policíaca per atacar, torturar i assassinar els obrers anarcosindicalistes, posant la "defensa de Catalunya" per sobre d'una lluita de classes que s'anà incrementant amb el temps. Per altra banda, cal mencionar també (més per l'importància que té per anàlisis posteriors que per la que va tenir a l'època) el Partit Català Proletari de Jaume Compte, minúscula fracció independentista i comunista-stalinista d'uns 500 militants, amb certa gravitació entre els treballadors i propietaris del petit comerç (més tard aquesta fracció acabaria integrant el també stalinista PSUC).

Durant els primers mesos de la Guerra Civil Espanyola (1936-1939) a Catalunya hi va haver un control efectiu de la situació per part dels obrers anarcosindicalistes que va portar a la independèn-

cia “de facto” de Catalunya assumint, a través de la seva acció organitzada i de la creació del “Comitè Central de Milícies Antifeixistes”², plenes competències en Defensa (coordinant la lluita dels obrers armats contra el feixisme), Economia (col·lectivitzant la indústria i els transports públics), Educació (amb la creació del “Consell de l’Escola Nova Unificada”: que va iniciar una “revolució pedagògica” en el sentit racionalista i va estendre i formalitzar l’ensenyament de la llengua catalana) etc.

Mentrestant, els independentistes filofeixistes d’Estat Català, l’oposició dels quals a la situació revolucionària que havia atorgat una independència “de facto” a Catalunya era total, conspiraran contra ella arribant a organitzar un complot per proclamar una independència burgesa i sortir-se de la guerra revolucionària contra el feixisme espanyolista, per aixopugar-se al paraigües de l’Estat capitalista francès sota la forma d’un protectorat. Aquesta postura contrasta amb l’esperit generós de l’anarcosindicalisme català que buscà estendre la revolució social a Aragó, on contribueix a establir-hi, en una part del seu territori, un consell revolucionari (el “Consejo Regional de Defensa de Aragón”) que també aconsegueix una independència “de facto”, més profunda i tot que la catalana, dins el context d’una revolució col·lectivista llibertària.

2. La Revolució Social és absolutament prioritària per aconseguir una vertadera independència i això no es pot aconseguir supeditant-nos o col·laborant amb qui no la afavoreix.

Els exemples exposats ens porten a diverses conclusions: el cas cubà ens demostra, de forma evident, com la supeditació a forces independentistes no revolucionàries porta a fórmules polítiques on no només la “independència” està tutelada per

potències exteriors (Estats Units) sinó que aquesta tampoc és real des d’un punt de vista social (ja que la participació política de la classe treballadora hi és reprimida). Hi haurà qui consideri que, tot i així, la “independència” burgesa és un primer pas “democràtic” a fi de qüestionar Estats caracteritzats pel seu autoritarisme, com és el cas de l’espanyol. No és la nostra opinió ni la dels que considerem que té més valor una experiència revolucionària, encara que sigui efímera, pel que té d’important com a referent per les futures generacions que vulguin aixecar la bandera de la Revolució Social amb garanties d’èxit, que dècades d’independència burgesa (i, en aquest sentit, els àcrates cubans que no es van incorporar a l’exèrcit independentista tampoc van quedar-se quiets, contribuint a la crisi de l’imperi espanyol).

En aquest mateix sentit la Insurrecció de Macedònia i Tràcia el 1903 i la Comuna de Shinmin el 1929 (cas búlgar i coreà) són un exemple a seguir de revolució llibertària després del fracàs del capitalisme i del socialisme “real”. Sense aquestes experiències, molts moviments socials que arreu del món, avui dia, lluiten per la revolució i un concepte integral d’independència (i aquí podríem citar la societat autogestionària i descentralitzada que estan construint kurds i xiapanencs) no tindrien els referents històrics necessaris en què basar-se si els anarquistes búlgars haguessin acceptat supeditar-se als agents monàrquics del seu país, en la lluita contra l’imperialisme otomà, o si l’anarquista coreà Kim Jwa-Jin s’hagués posat a disposició de les faccions independentistes burgeses i stalinistes com li demanaven.

En el cas català, la col·laboració (que no supeditació) amb els independentistes petitburgesos d’Estat Català, per part dels obrers anarcosindicalistes, va fer més mal que bé doncs, a la pràctica, no va reportar pràcticament cap benefici al projecte de revolució social anarquista i, en canvi, va contribuir a donar legitimitat i engreixar un partit que derivaria cap a una forma de filofeixisme catalanista. La conclusió, per tant, és la mateixa que en els casos búlgar i coreà: val molt més l’experiència revolucionària a Catalunya i Aragó, com exemple que ha donat la volta al món, que el que hagués estat un protectorat francès “independent” de dubtós final. Per altra part, la facció independentista i comunista-stalinista de Jaume Compte, en integrar-se al PSUC, va col·laborar a esclafar la revolució social defensant els interessos dels petits comerciants i afavorint que el govern central tornés a assumir moltes competències que el “Comitè Central de Milícies Antifeixistes” (i el posterior “Consell de la Generalitat” amb participació de la CNT) havien radicat a Catalunya.

2- Alguns corrents de l’extrema-esquerra (trotskisme i comunisme consellista), han afirmat que aquesta “acció organitzada” és oposada al Comitè de Milícies, ja que aquest hauria estat un instrument de “col·laboració de classes”. Nosaltres afirmem que l’anarquisme és una ideologia revolucionària i democràtica i si bé l’agrupació anarquista “Los Amigos de Durruti” (sector radical de la CNT-FAI oposat al col·laboracionisme) va afirmar que això és en essència una contradicció, doncs qualsevol revolució triomfant és necessàriament totalitària, nosaltres no ho compartim i pensem que es pot donar aquesta confluència necessària, perquè dita revolució sigui democràtica, sempre que l’hegemonia la tingui el proletariat revolucionari. En aquest sentit defensem el caràcter revolucionari i el respecte a les minories polítiques que hi va haver en aquest Comitè, gràcies a l’hegemonia dels anarcosindicalistes que nosaltres, en tot cas, pensem que s’hauria d’haver consolidat. També pensem que s’hauria d’haver abolit la Generalitat, que es va mantenir inexplicablement i va entorpir sempre que va poder la revolució i la tasca d’aquest Comitè.

3. L'Assemblea Nacional Catalana: El seu caràcter de classe, la raquítica inclusió de la protesta social i el fantasma feixista dels germans Badia.

3.1. El seu caràcter de classe: Avui dia, el principal referent social de l'independentisme català és l'Assemblea Nacional Catalana, fundada el 30 d'Abril de 2011, es defineix com una "organització popular, unitària, plural i democràtica" que destaca, en principi, pel seu component transversal tan socialment com políticament. És aquesta l'expressió organitzada d'un fenomen social: l'increment de l'independentisme, que diversos mitjans de comunicació, espanyols i catalans, així com Oriol March, autor del llibre "Perquè sí a la independència", defineixen fonamentalment com una "Revolució de les Classes Mitjanes", si bé és cert que també hi ha un lleuger increment del suport entre la classe treballadora, una part d'ella provinent de l'emigració d'altres zones de l'Estat als anys seixanta.

Sociològicament, la classe mitjana és un sector heterogeni (petits empresaris, professionals liberals, funcionaris ben remunerats etc.) amb diferents interessos que, com deia Marx, per una part admira i respecta el poder econòmic i polític de la gran burgesia i per l'altra se sent solidària amb els sofriments de la classe treballadora. El coautor del "Manifest Comunista" considerava que, en un moment de confrontació social, tan podia decantar-se per la classe capitalista com per la treballadora, depenent de quina de les dues mostrés més vigorositat política. L'anarquista Mikhail Bakunin, coincidint amb aquesta anàlisi però li imprimia un segell més pessimista respecte al paper polític d'aquest grup social.

Potser la història donaria la raó a Bakunin, quan dècades més tard les classes mitjanes serien el principal suport dels règims feixistes alemany i italià o potser hi haurà qui pensi que hauríem de ser més optimistes i destacar el suport de sectors de les classes mitjanes a moviments progressistes i d'esquerra que, tot i que moderada, arreu del món es van oposar al feixisme (encara que, segons nosaltres i la resta de l'esquerra revolucionària, de

forma vacil·lant i ambigua). També és important, des del punt de vista sociològic, diferenciar entre els petits empresaris i els sectors assalariats de la classe mitjana doncs, aquests segons, podrien compartir interessos amb la classe treballadora precisament per la seva condició d'assalariats (encara que també s'hi podrien oposar per por a veure igualades les seves condicions "a la baixa").



L'Assemblea Nacional Catalana (ANC) és, fonamentalment, un moviment de les classes mitjanes que expressa els seus interessos.

Un d'aquests marxistes optimistes, Ivan Montejo, traslladant a l'actualitat aquest debat, va afirmar a la web de *En Lucha* (aquest passat setembre de 2013) que l'Assemblea Nacional Catalana era un "espacio aun en definición donde conviven sectores populares y elementos pequeñoburgueses" destacant, com un element que podria oscil·lar la balança cap als sectors obrers, (que no populars doncs aquests inclouen a la petitaburguesia, error seu d'anàlisi) el fet que l'ANC va recolzar l'última vaga general o el fet que el "Concert per la Llibertat", cel·lebrat fa uns mesos a Barcelona, va incloure propostes d'alliberament social.

Però nosaltres, a l'igual que Bakunin, som més pessimistes en aquest sentit, i expliquem perquè: un fet que obvia Montejo és l'asimetria present en aquesta lluita, donant a entendre que la confrontació interna al si de l'ANC entre els *sectores populares* (sectors obrers) i els elements *pequeñoburgueses* es dona en igualtat de condicions: d'entrada la presidència de l'entitat està en mans de Carme Forcadell, una funcionària diguem-ne de grau mitjà, moderadament progressista (és militant d'ERC) i si bé no tenim estudis sociològics clars sobre les seves bases, si ens guiem pel fenomen social que repre-

senten, direm que hi ha una preponderància clara de les classes mitjanes.

Això es veu amb més claredat si analitzem a quin subjecte social apel·len, tot i la suposada transversalitat de la que fan gala: Al vídeo "Junts ho farem possible", protagonitzat per l'actriu Montserrat Carulla, (es pot buscar al youtube Assembla Nacional Catalana: "Junts ho farem possible") després de mencionar alguns processos socials i polítics històrics (la majoria d'ells protagonitzats per sectors obrers i marginats com la Independència de l'Índia, la lluita dels afroamericans als EUA o el moviment d'insubmissió al servei militar a l'Estat espanyol) passa a mostrar-nos una sèrie d'individus, la major part d'ells petits empresaris, perfectament identificables doncs surten al costat del seu negoci, mentre que la classe treballadora o hi és inexistent o apareix de manera que no se la pot identificar com a tal.

Aquesta vergonyosa demagògia discursiva, invisibilitzadora de la classe obrera, es repeteix al vídeo oficial de la manifestació independentista de 2012 (es pot buscar al youtube ANC: Vídeo oficial de la manifestació #11s2012) on la figura del petit empresari és l'única identificable com a tal (aquí hi apareixen una sèrie de petits negocis buits perquè els seus propietaris han anat a la manifestació). Cap a quin sector social es decanta la balança és evident.

3.2. La raquítica inclusió de la protesta social:

Montejo afirma que el fet que l'ANC donés suport a la vaga general del 14-N de 2012 és un pas cap als sectors obrers; per començar pensem que dir que el fet que Carme Forcadell participés en un acte de CC.OO i UGT (que han estat venent als treballadors i fiant reformes laborals des de la transició) és una mostra de suport als "sectors obrers", és de riure, però si a sobre ho fa algú que s'identifica amb "l'esquerra revolucionària", és de pena.

Però es que a més a més si analitzem el breu discurs de Forcadell (es pot buscar al youtube Suport de l'ANC als sindicats convocants de la vaga general del 14-N) afirma que l'ANC dona suport a la vaga, fonamentalment, perquè els sindicats han inclòs "el dret a decidir" al seu programa, no perquè l'ANC hagi inclòs les reivindicacions socials al seu. Aquesta unidireccionalitat ens mostra el caràcter oportunista de l'entitat, utilitzen la vaga general per fer-se propaganda, res més. Per acabar la resposta a Montejo, cal dir que les reivindicacions socials al "Concert per la Llibertat" varen ser testimonials, però sobretot, que l'organització no les promovia i que per aquest motiu precisament cantants, com el canari Pedro Guerra, van declinar-hi la seva participació.

Encara que el fet més destacable en aquest sentit, i força paradigmàtic, és la negativa de l'ANC a donar suport a l'encerclament de "La Caixa", promoguda per el moviment de Teresa Forcades i Arcadi Oliveres, "Procés Constituent", que (tot i que nosaltres tampoc secundem per motius absolutament diferents, com explicarem més endavant) demostra el pràcticament nul contingut social de l'entitat amb l'excepció, aquesta passada Diada, de l'encerclament de l'Hospital Josep Trueta de Girona, per part de la Xarxa dels Drets Socials, que s'inclou al recorregut de la Via Catalana, així com una altra iniciativa a Badalona per l'ensenyament públic i a la Ciutadella de Barcelona per les minories sexuals. En total tres iniciatives, reconegudes per l'ANC, front els centenars de milers que van travessar Catalunya sense cap reivindicació de caràcter social (almenys explícita). La inclusió, doncs, de la protesta social en aquest moviment és més que raquítica.

3.3. El fantasma feixista dels germans Badia:

Hi haurà qui pensi, però, que aquest pessimisme bakunista respecte de les classes mitjanes és massa pessimista, valgui la redundància, i que la poca protesta social que inclou el moviment de l'ANC és igualment valorable. Però encara falta per desemmascarar el sinistre rostre de qui no vol ser desemmascarat: En un article de "La Directa", del 4 de setembre de 2013, titulat "La ultradreta independentista vol ser present a la Via Catalana", s'afirma com el transversalisme social de l'ANC s'està convertint en l'aixopluc d'aquest sector polític, el grup més important del qual és Unitat Nacional Catalana (UNCat), un grupuscle xenòfob i ultra, que es va encarregar del servei d'ordre de la Diada de 2012 i va participar al del "Concert per la Llibertat" de fa uns mesos. Enfront d'això, la reacció de l'ANC ha esta vacil·lant i ha rebutjat condemnar explícitament la seva presència.

L'extrema dreta independentista té en la campanya per homenatjar les figures històriques de Miquel i Josep Badia (executats, el 28 d'abril de 1936, presumiblement per anarquistes) la seva principal campanya social. Aquests líders independentistes dels anys 30, foren els principals responsables de l'organització paramilitar, antiobrera i criminal d'Estat Català, inspirada en els *fascio di combattimento* italians i les SA alemanyes. Un acte d'extrema gravetat, i que ens posa alerta, és el suport d'Oriol Junqueras a l'acte d'homenatge d'aquest any (a més a més va mentir descaradament, afirmant que Justo Bueno Pérez, presumptament l'executor dels Badia, fou condecorat per Falange quan realment fou afusellat pels franquistes) que reforça el manifest d'una vuitantena d'intel·lectuals,



El president d'ERC, Oriol Junqueras, durant l'acte d'homenatge als germans Badia.



Els germans Badia, organitzadors de la repressió paramilitar i policiaca contra els obrers de la C.N.T., són reivindicats per l'extrema dreta independentista.

periodistes, diputats etc. catalans que reclamen un reconeixement institucional d'aquests sinistres personatges. El feixisme catalanista, doncs, aixeca el cap i el més greu és que hi té un context social molt favorable pel transversalisme de l'ANC i perquè la debilitat política de la classe treballadora i el context de crisi són la situació idònia perquè, com ha passat en altres moments històrics, les classes mitjanes s'inclinin cap al feixisme³.

Recordem, per altra banda, que hem argumentat al punt 2., perquè la Revolució Social era imprescindible per aconseguir la vertadera independència, i en aquest sentit, un moviment, fonamentalment de la classe mitjana, difícilment ens hi podrà portar. Si tenim en compte els antecedents històrics, com a molt ens durà a ser un protectorat, probablement francès, doncs la Unió Europea no és vertaderament un Estat al que apel·lar sinó només un pacte (reaccionari, antisocial i xenòfob) entre Estats-Nació capitalistes. Només la classe treballadora, pel paper estratègic que ocupa en la reproducció del sistema i la seva capacitat d'aturar-lo, pot tirar-ho endavant (hi ha algunes excepcions històriques, relatives, a aquesta afirmació que seran comentades al següent apartat).

3- Tot aquest procés, lògicament, si bé l'objectiu d'aquest text és analitzar el moviment independentista a fi d'establir-hi una posició per part nostra, té la seva contrapart en l'augment de l'espanyolisme entre les classes mitjanes de la resta de l'Estat (i, en part, també de Catalunya) amb certs suports de la classe treballadora en un procés similar. En aquest sentit, s'han creat també "plataformes ciutadanes" transversals per defensar l'espanyolisme, "caldo" de cultiu de grups feixistes i neonazis (com Plataforma x Catalunya o el Casal Tramuntana protagonistes de diverses amenaces i agressions). És cert, que aquestes "plataformes ciutadanes" no tenen actualment la rellevància social de l'ANC, però hem de dir que tampoc els hi fa falta: el nacionalisme reaccionari i el feixisme espanyolista històricament han trobat aixopluc entre les institucions de l'Estat i l'Exèrcit fet que va provocar que el feixisme espanyol arribés al poder gràcies, fonamentalment, als militars i no gràcies a un moviment social com als casos italià i alemany. Aquesta forma de feixisme espanyolista es extraordinàriament agressiva i genocida i enfront això hi haurà qui pensi que la lluita contra el feixisme catalanista (més dèbil i vacil·lant precisament per la seva major debilitat estructural al no poder apel·lar a un Estat) no es tan prioritària. Nosaltres no ho compartim i en aquest sentit podem remetre'ns altre cop a la història del moviment anarquista búlgar: durant l'ocupació nazi d'aquest país, l'any 1941, es va donar la paradoxal col·laboració de comunistes, socialistes i feixistes del moviment Zveno, oposats igualment a l'ocupació nazi a causa del seu fort nacionalisme búlgar. Aquestes tres forces polítiques van integrar el "Front de la Pàtria" davant el qual, però, els militants de la Federació Anarquista-Comunista de Bulgària (FACB), que tenien una important implantació social, no s'hi van integrar i van obrir una lluita de dos fronts contra els nazis alemanys i els feixistes búlgars. Els comunistes, en canvi, després de l'ocupació del país per part de l'Exèrcit Roig, van afavorir l'arribada al poder del líder feixista de Zveno, Kimon Georgiev, que va reprimir durament a la població.

4. El reformisme de “Procés Constituent” i , l'esquerra nacional-popular i el neostalinisme hegemònic al si de l'Esquerra Independentista no són la solució.

4.1. El reformisme de “Procés Constituent” i “l'aristocràcia obrera”: L'anomenat “Procés Constituent” es un moviment social, que es fa públic el 10 d'abril de 2013, i les figures més promi-



Arcadi Oliveras i Teresa Forcades, impulsors de “Procés Constituent”, un moviment fonamentalment ciutadanista i reformista.

nents del qual són la monja Teresa Forcades i l'economista Arcadi Oliveras, fa una crida a crear “entre tots” un model polític i social nou “alternatiu al capitalisme” apostant també per la independència. Si profunditzem, però, veurem que el seu programa, si bé inclou coses com “l'expropiació de la banca privada”, no planteja l'expropiació dels mitjans de producció limitant la seva acció, doncs, contra el capital financer.

A més a més el discurs “ciutadanista” hi és totalment aclaparador i no es fa referència, en cap moment, a l'acció organitzada de la classe treballadora, de la que s'espera que actuï com un ciutadà més darrere d'un programa de reforma i centrat en la participació electoral, a la que es dóna un paper massa rellevant com a catalitzadora dels canvis socials.

En un moment en què la classe treballadora es troba totalment desorganitzada i amb la “camisa de força” que representa el sindicalisme burocràtic, i on tan necessària és la seva emergència política per eradicar l'amenaça del feixisme que la crisi estructural del capitalisme afavoreix, aquests

plantejaments tan moderats fan més nosa que servei, tenint en compte a més a més la insistència en el caràcter “pacífic i democràtic” del moviment (en aquest sentit, recordem com Arcadi Oliveras va ser una de les principals figures que va condemnar l'acció de pressió als diputats, qualificant-la de “violenta,” que va rodejar el Parlament per aturar els pressupostos el 15J).

S'ha de dir, llavors, que si bé aquest moviment compta amb l'avantatge de ser, sociològicament, més proper a la classe treballadora (l'única capaç de portar Catalunya a la independència com hem argumentat) i d'apel·lar a partits que gaudeixen, en part, del seu suport electoral (ICV i PSC) no fan una aposta clara per la seva hegemonia política i la poca referència que en fan, supeditada a la noció de “ciutadania”, està feta sota el filtre del que Bakunin anomenava “aristocràcia obrera” (la burocràcia alliberada, i ben remunerada, dels sindicats) que impedeix que aquesta opti per la Revolució Social i, per tant, per la independència. (una anàlisi clàssica genial de com els partits i sindicats obrers es burocratitzen es troba a “Los Partidos Políticos” de Robert Michels). Aquesta “aristocràcia obrera” juga, per tant, un paper polític semblant al de les classes mitjanes. En part, per aquests motius, no vam secundar l'acció “Encerolem La Caixa” d'aquest moviment.

4.2. L'esquerra nacional-popular i el neostalinisme hegemònic al si de l'Esquerra Independentista:

4.2.1. La camisa de força de la classe treballadora: Esquerra nacional-popular i Fronts Populars stalinistes com a bagatge històric de l'Esquerra Independentista: Per altra banda, l'Esquerra Independentista (EI), moviment polític i social els orígens immediats del qual estan a la dècada dels setanta però que es remunta mes enrere, es compon d'una sèrie d'organitzacions sectorials que inclouen l'estudiantat (Sindicat d'Estudiants dels Països Catalans), els joves (Arran), les organitzacions polítiques (Moviment de Defensa de la Terra i Endavant), la part electoral, la mes coneguda mediàticament i, per tant, per part de la societat en general (Candidatura d'Unitat Popular⁴) i la sindical (Coordinadora Obrera Sindical⁵). Defensen el plantejament genèric d'independèn-

cia i socialisme, diferenciant-se de l'ANC i Procés Constituent en això: que fan extensiva la primera al conjunt dels "Països Catalans" (territoris per on s'estén la influència de la llengua catalana que comprenen Catalunya, País Valencià, Balears, la Franja i el Rosselló) i en el fet que defensen, en principi, un socialisme marxista o revolucionari (veurem més endavant què hi ha de cert en aquesta afirmació).

Hem comentat, de forma aïllada al punt 1. i al punt 2., la presència a l'escenari polític català dels anys 30 de la figura de Jaume Compte i el Partit Català Proletari, la seva composició social i el paper polític que va jugar en integrar-se al PSUC. Es tracta del referent històric més clar en la defensa d'una Catalunya independent i socialista, si bé ja hem vist que a la pràctica va col·laborar (com a facció integrant del PSUC) a reprimir la revolució obrera per defensar els interessos de les classes mitjanes comerciants (recordem la seva composició inicial heterogènia entre obrers i aquestes, l'hegemonia es va decantar per les segones a la llum dels fets) i en desfer la independència "de facto", aconseguida pels obrers anarcosindicalistes.

De totes maneres a l'article *Història de l'Independentisme revolucionari*, d'autor anònim aparegut a la web kaosenlared el 10-9-2006, s'afirma que el separatisme català de l'època plantejava aquesta estratègia com a simplement tàctica i haurem d'esperar a la fundació del Partit Socialista d'Alliberament Nacional (PSAN) als anys setanta, de base social en els estrats mitjos universitaris i amb poc arrelament social, que defensarà la creació d'un moviment nacional-popular per a produir una "ruptura democràtica" que portés a l'alliberament nacional i social. El concepte

polític "nacional-popular" es de matriu llatinoamericana (el PSAN estava força influït pels vents polítics que venien de l'altra banda de l'atlàntic) i fa referència a un tipus de moviment sociopolític que construeix un discurs mitjançant el qual el "poble"



"Montoneros" fou la organització argentina, dirigida per la classe mitja universitària, que defensà la idea d'una esquerra "nacional-popular" amb la qual interpel·lar als obrers.

(classe treballadora i classe mitjana) s'identifica amb la "nació" i exclou com a "anti-nacionals" aquells qui en resten al marge (burguesia).

Es tracta d'una estratègia discursiva força potent, en iniciar un combat simbòlic pel significat de "nació", però que té també les seves limitacions importants. Normalment, s'acostuma a situar el peronisme argentí com a model paradigmàtic de moviment nacional-popular, a mitjan de la dècada dels quaranta. Aquest tenia una base social de classe obrera, però estava dirigit pel mateix aparell de l'Estat, sectors de la burgesia nacionalista i la burocràcia sindical. Per part d'alguns autors se l'ha relacionat amb el feixisme, si bé la seva base social era diferent.

Als anys setanta, el grup guerriller argentí "Montoneros" iniciarà un procés polític, similar al que succeirà en altres països de la regió amb altres grups, que es podria definir com una reinterpretació, en clau d'esquerres, de la matriu nacional-popular, és a dir, es mantindran les característiques discursives d'aquesta però s'hi afegirà la "lluita pel socialisme". A la pràctica consistirà en el fet que els sectors mitjans universitaris apel·lin a la classe obrera utilitzant una forma "sui generis" de discurs peronista, que era el que les atreïa. Altre cop, doncs, tenim a la classe mitjana posant-se davant i intentant conduir a la classe obrera.

Per altra banda, es curiós com aquest fenomen

4- Aquesta denominació porta reminiscències de la "Unidad Popular" xilena dels anys setanta on l'hegemonia socialdemòcrata i comunista portà a postures vacil·lants i ambigües en l'oposició al feixisme i al militarisme emergents que finalment donarien el cop d'Estat l'onze de setembre de 1973. Grups com el "Movimiento de Izquierda Revolucionaria (MIR)", la "Vanguardia Organizada del Pueblo (VOP)" y la "Federación Libertaria de Chile (FLCH)" s'oposaràn (amb les seves respectives diferències) a aquestes polítiques erràtiques i presionaran per aconseguir canvis revolucionaris.

5- També hi ha altres grups i organitzacions com diferents col·lectius feministes (Cau de Llunes, Gata Maula etc.), Brot Bord (lluita LGTB), Rescat (propresos), Alerta Solidària (antirrepresiva) i Itaca (internacionalisme).



Giorgi Dimitrov (1882-1949) fou el comunista-stalinista defensor dels "Fronts Populars" que apaivagaven el potencial revolucionari de la classe treballadora.

d'importació llatinoamericana, conflueix amb el que va ser la política de la Internacional Comunista, dirigida per Giorgi Dimitrov (entre 1934 i 1943) durant l'època de Stalin, on es passà de la consigna de "classe contra classe", que prioritzava la revolució proletària (si bé amb un esquema d'avantguarda leninista que nosaltres rebutgem⁶) a la política de Fronts Populars, on els comunistes acceptaven col·laborar amb altres forces polítiques, obreres reformistes o de classe mitjana, fins i tot en el cas de no poder-les dirigir. A la pràctica, suposava supeditar i, per tant, neutralitzar, l'energia revolucionària de la classe treballadora pactant amb grups vacil·lants i ambigus en la seva oposició al capitalisme i al feixisme emergent.

El Partit Socialista d'Alliberament Nacional (PSAN) bevia, per tant, tan de la reinterpretació esquerrana de la matriu nacional-popular com

dels Fronts Populars stalinistes que es resumia, en un cas, a dirigir la classe treballadora utilitzant certa demagògia i, en l'altre, en demanar paciència al proletariat a fi d'incorporar altres sectors socials menys rellevants (en el sentit revolucionari) mentre el feixisme creixia a una velocitat impressionant. La línia del PSAN es manté en allò fonamental avui dia, (si bé hi ha hagut oscil·lacions en el caràcter més "nacional" o "social", la concepció política de la línia "social", esquerra nacional-popular i "Front Popular", s'ha mantingut pràcticament igual) a les organitzacions "Endavant" i "MDT" a través d'una seqüència històrica de grups com l'Assemblea d'Unitat Popular (AUP) o la Plataforma per la Unitat d'Acció (PUA), amb algunes desercions cap a ERC pel mig incloses.

4.2.2. El "socialisme amb empresaris" de la CUP, una diferència fonamental amb els moviments d'alliberament nacional al Tercer Món, la difusa (i supeditada) esquerra revolucionària al si de l'Esquerra Independentista i una proposta sociopolítica per aquest sector.

4.2.2.1. El "socialisme amb empresaris" de la CUP No és gens estrany, doncs, que el passat 12 de desembre de 2012, el diputat de la CUP-AE David Fernández, al Programa "Al cap del dia" exposés clarament que darrere la proposta genèrica de socialisme s'hi troba un model econòmic a tres bandes, consistent en empreses cooperatives, empreses públiques i un sector privat més regulat i controlat. Aquest és el model de "Socialisme del segle XXI" assajat a països com Equador i Veneçuela i que Rafael Correa, president del primer, ja es va encarregar de dir que no es basava en la lluita de classes sinó en la col·laboració entre aquestes per "tirar endavant el país".

Pura socialdemocràcia "radical" que fins i tot el mateix periodista Vicent Sanchis, no gens sospitos de ser progressista, se sorprèn en diverses ocasions que David Fernandez posi el nom de socialista a aquest model post-capitalista: no planteja la col·lectivització dels mitjans de producció, sota control obrer i, per tant, l'expropiació dels capitalistes. Es tracta de pura metafísica harmoniosa on, suposadament, els capitalistes conviuran en pau amb cooperativistes i empreses "nacionalitzades", o més aviat compres forçades si ens atemem als exemples equatorià i veneçolà.

6- Aquesta posició ha estat defensada històricament pel trotskisme. De fet, algunes crítiques que estem fent a "Procés Constituent" i a l'Esquerra Independentista, estan basades, en part, en les del grup trotskista "Classe contra Classe" que té el mèrit de ser del pocs que no s'han empassat políticament la idea "d'Unitat Popular" que preconitza l'Esquerra Independentista. Tenim, però, diferències importants amb ells respecte la noció d'avantguarda revolucionària que Bakunin, i també marxistes com Rosa Luxemburg, no acceptaven sinó que consideraven que la tasca dels revolucionaris era més aviat esperar, afavorir la revolució espontània i no pas dirigir-la. Per altra banda, no podem oblidar la matança de milers de camperols anarquistes a Ucraïna ordenada per Trotski mostra del que pot arribar a fer una classe dirigent que s'autoergeix en nom del proletariat.

Una vegada més la potencialitat revolucionària de la classe treballadora és aturada per satisfer altres sectors socials, classes mitjanes i capitalistes pel què sembla (potser per això l'Esquerra Independentista segueix participant a l'ANC, malgrat la deriva feixista a què va encaminada, com hem argumentat al punt 3.3.). Se'ns dirà la vella consigna de que es necessari "esperar-los" per tal de tenir èxit però els "Fronts Populars", on el paper de la classe treballadora hi es subsidiari, mai no han aconseguit aturar l'ofensiva capitalista ni al seu sinistre servidor, el feixisme. La revolució obrera (alliberada de la cuirassa nacional-popular) és l'única garantia del canvi social i, per tant, de la vertadera independència. L'administració "pública" capitalista, a la que la CUP no es planteja enderrocar sinó prendre'n el control, no aconseguirà controlar els mateixos capitalistes, perquè està feta per servir-los (en el cas de que es volgués aprofundir el procés cap al socialisme, els mateixos "Mossos d'Esquadra" podrien aturar-ho autoritàriament, sobretot tenint en compte que la CUP no es planteja dissoldre el cos sinó "depurar-lo" d'elements implicats en la repressió "política". Si la "repressió" no és política, abusos i tortures freqüents a ciutadans, tampoc, pel què sembla només a militants. Molt bonic tot plegat).

4.2.2.2. Una diferència fonamental amb els moviments d'alliberament nacional al Tercer Món:

Se'ns podria objectar, però, recollint el bagatge dels moviments d'alliberament del Tercer Món, que a països com Angola o Moçambic, es va aconseguir la independència amb moviments polítics dirigits per la escassa classe mitjana universitària, i aglutinant el camperolat⁷. Aquests, però, a part d'acabar construint un sistema burocràtic i corrupte (i supeditat a la geopolítica soviètica), van assolir la independència per la via armada i aquesta via, entesa com a avantguarda del moviment, avui dia està destinada al fracàs davant la brutal asimetria de mitjans entre l'Estat i dita avantguarda.

Una altra cosa és "l'agitació armada", entesa com a suport logístic al moviment obrer (per part dels seus sectors més conscients), sense prendre'n l'avantguarda i contribuint a que s'enforteixi, es radicalitzi i finalment s'armi, com van practicar el "Ejército Revolucionario de Ayuda a los Trabajadores (ERAT)" i el "Movimiento Ibérico de Liberación (MIL)" a finals i principis dels setanta, respectivament, a Catalunya, o la "Organización Popular Revolucionaria-33 Orientales (OPR-33)", braç armat de la "Federación Anarquista Uruguaya"⁸ a principis dels setanta, deixant que la

iniciativa de la protesta social la prengui la classe treballadora i evitant així que la repressió es localitzi contra ella.

4.2.2.3. La difusa (i supeditada) esquerra revolucionària al si de l'Esquerra Independentista.

Finalment, també hi haurà qui podrà dir que al si de l'Esquerra Independentista també s'hi troben sectors de l'esquerra marxista antistalinista i del moviment llibertari. Nosaltres considerem que si aquests hi són, primer de tot, no estan organitzats políticament en el primer cas, (algun, pel què sembla, estaria integrat a l'M.D.T., que s'ha de recordar que té un pes inferior a "Endavant" al si de l'Esquerra Independentista), i en el segon hem sentit a parlar d'un tal Espai Llibertari i Autònom de la CUP (ELLA-CUP) que ha realitzat algun acte. Respecte això hem de dir que es dona una asimetria clara entre l'hegemonia política d' Endavant i el sector majoritari de l'MDT (que tenen ja una experiència i trajectòria política) i els pocs i dispersos marxistes antistalinistes així com l'emergent ELLA-CUP. Per altra banda, tampoc s'entén massa bé com algú pot identificar-se amb la trajectòria històrica de l'esquerra marxista antistalinista i del moviment llibertari (einentment obrera, sobretot en el segon cas) i participar políticament dins d'un moviment, basat històricament en l'esquerra nacional-popular i els "Fronts Populars" stalinistes, sobretot tenint en compte que es fa des d'una posició subordinada.

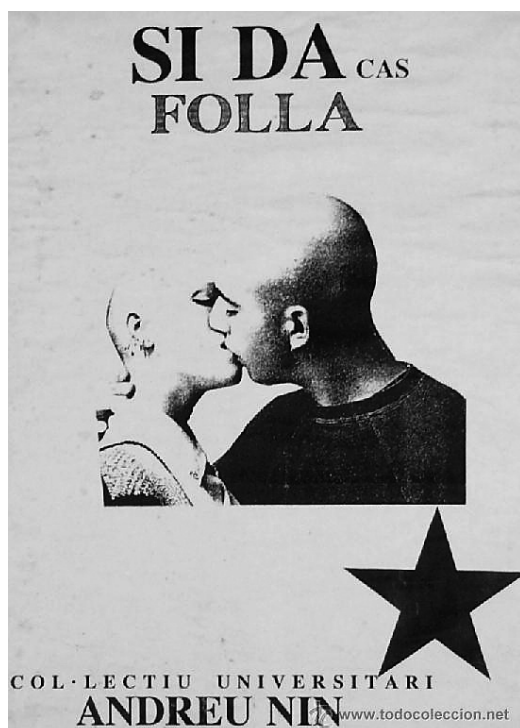
En el cas de les organitzacions de masses, juvenil (Arran), Estudiantil (SEPC) i sindical (COS) hem de dir que cal suposar que a l'estar integrats dins d'un moviment sociopolític amb una hegemonia clara de les idees d'esquerra nacional-popular i de "Front Popular" de matriu stalinista segueixen estan supeditades a aquesta concepció política⁹ (l'expressió organitzada de la qual és "Endavant" i majoritàriament l'MDT com hem dit).

Tot i que és cert que hi ha sectors llibertaris provinents de "Maulets": antiga organització juvenil independentista més heterodoxa i propensa, en algunes ocasions, a l'anomenat "anarcoindependentisme", que comentarem més endavant, ("Mau-

7- Recordem que havíem dit al final del punt 3.3. que hi havia algunes excepcions històriques al fet que la classe treballadora era l'única capaç d'assolir la independència.

8- Per conèixer més sobre aquesta forma d'enfocar l'activitat armada es pot consultar el text "Acción Sindical y Lucha Armada" de la Federación Anarquista Uruguaya a <http://www.cedema.org/ver.php?id=3177>

9- Això creiem que val també per les organitzacions que comentàvem a la nota al peu 5.



Cartell del Col·lectiu Universitari "Andreu Nin" (marxista antistalinista català) que es va integrar, l'any 2000, a la Coordinadora d'Estudiants dels Països Catalans (CEPC). La CEPC fundaria conjuntament amb "Alternativa Estel", l'any 2006, l'actual Sindicat d'Estudiants dels Països Catalans (SEPC).

lets" es va fusionar amb la "Coordinadora d'Assemblees de Joves de L'Esquerra Independentista", el 14 de juliol de 2012, donant lloc a "Arran". La CAJEI, per la seva part, era més pròxima a les tesis neostalinistes que van sortir guanyant en el procés degut a la major implantació d'aquesta) i en el cas del SEPC hem pogut saber de la presència del Col·lectiu Universitari "Andreu Nin" (marxista antistalinista català) de la Universitat Rovira i Virgili, com un dels col·lectius fundadors d'una de les organitzacions que donaria lloc a aquest sindicat d'estudiants independentistes. En el cas de la COS no hem pogut saber si hi ha sectors marxistes antistalinistes, llibertaris no ens consta que n'hi hagi (hi ha alguna gent que ve de la CGT però que si l'han deixat per ingressar a un moviment nacional-popular estem a les mateixes) i en tot cas no deuen estar organitzats. Per altra banda també, és cert, que hi ha gent de l'Esquerra Independentista a d'altres sindicats (a l'"anarcosindicalisme" reformista de la CGT i al sindicat, d'origen catòlic, Intersindical-CSC) però com que aquests sindicats no formen part del moviment, és de suposar que aquesta gent no hi juga un paper hegemònic ni de direcció (tampoc sabem si es defineixen com a marxistes antistalinistes o llibertaris)

4.2.2.4. Una proposta sociopolítica per aquest sector: El que més sorprèn d'entrada, es

que aquests corrents (algun marxista antistalinista a l'MDT, ELLA-CUP, llibertaris ex-maulets a "Arran", possibles hereus del Col·lectiu Universitari "Andreu Nin" al SEPC) no estiguin organitzats entre ells, i després que ho estiguin al si d'un moviment sociopolític hegemònicament d'esquerra nacional-popular i neostalinista com hem dit, si bé ha ocorregut en algunes ocasions històriques els resultats han estat nefastos per la classe treballadora. Seriem més propensos a entendre que els marxistes antistalinistes s'organitzessin independentment de L'Esquerra Independentista, doncs ja Joaquín Maurín, dirigent del Bloc Obrer i Camperol (BOC) i marxista antistalinista català, va afirmar en un cicle de conferències a l'Ateneu de Madrid als anys 30: *"Som separatistes. Però no separatistes d'Espanya sinó de l'Estat Espanyol. A Espanya hi ha una pugna entre l'Estat i les nacionalitats oprimides. S'ha de trencar l'Estat, desarticlar-lo. Només quan l'Estat semifeudal estigui destrossat podrà formar-se la veritable unitat ibèrica, amb Gibraltar i Portugal, inclòs"*. És a dir, que aquesta tradició, per si mateixa, ja inclou la crítica a la "opressió nacional" dins d'un programa marxista antistalinista.

En el cas de l'ELLA-CUP sovint es justifica l'estratègia electoral per part d'aquest sector apel·lant al "municipalisme llibertari" de Murray Bookchin. A nivell general, aquesta idea planteja la constitució d'una sèrie d'assemblees veïnals que es federarien en una confederació de municipis o comunes lliures sent una alternativa a l'Estat centralitzat. El problema radica en l'estratègia plantejada per Bookchin: la presentació de llistes a les eleccions municipals.

El primer que hem de dir, i creiem que l'ELLA-CUP no entén, és que aquesta estratègia, si bé nosaltres pensem que errònia, està molt contextualitzada dins la tradició política liberal nord-americana: A Estats Units, històricament, s'ha defensat l'autonomia de les institucions municipals respecte de l'Estat i l'establiment de mecanismes "participatius" per la població (hi ha eleccions a cap de bombers, a inspector de sanitat etc., i sovint l'alcalde organitza assemblees veïnals). El primer que s'ha de tenir en compte, doncs, és que no estem parlant del mateix context polític i, en el

segon, que es tracta d'una tradició liberal invisibilitzadora del conflicte de classes als EUA (no tots "participen" d'igual manera).

Així no és gens estrany, que la proposta de Bokchin, influenciada pel pensament liberal nord-americà, critiqui el sindicalisme llibertari pel seu èmfasis en l'aspecte econòmic i erigeixi la figura del "ciudadà" com a referent polític principal. Això, en el context fortament dividit en classes dels EUA, no deixa de ser una vindicació de les classes mitjanes com a arquetip polític. De totes maneres, s'ha de tenir en compte, que l'autor planteja que en el cas de que el programa "municipalista llibertari" no pugui ser plantejat en la seva plenitud (i és el cas, doncs, per una banda, l'ELLA-CUP és una corrent més de la CUP i s'ha d'ajustar al programa general i, per l'altra, el context municipal nord-americà no és el de l'Estat Espanyol) s'ha de substituir aquest plantejament per assemblees extralegals que facin de contrapoder a l'Estat.

Per acabar aquest capítol tan llarg sobre l'Esquerra Independentista simplement volem dir que respecte al tema dels "Països Catalans", tot i que entenem i defensem que es tracta d'una àmplia àrea d'influència lingüística que va de Salses a Guardamar i de Fraga a Maó, no creiem que d'això se n'hagi de despendre necessàriament una unitat política. També hem de dir que, com a llibertaris i anarcosindicalistes, no creiem que hàgim de participar, amb la consegüent pèrdua d'energies, en cap projecte de construcció nacional (per altra banda, també s'ha de tenir en compte que varies zones incloses al mapa dels "Països Catalans" no han estat històricament, ni són en part, de parla catalana com la Val d'Aran o el Racó de l'Ademús més algunes altres comarques de l'oest del País Valencià).

5. El Moviment Llibertari a la deriva: La CGT, els "independentistes llibertaris", la perduda batalla per l'11 de Setembre i la possible emergència del 7 de Juny.

5.1. La CGT: La Confederació General del Treball (CGT), és una organització que es defineix anarcosindicalista, i que és fruit d'una escissió històrica de la CNT després de la "Transició Espanyola" i el posterior procés de reorganització i reestructuració de les organitzacions sindicals el 1977. Ens diferenciem d'ella perquè aquesta accepta participar als Comitès d'Empresa (parlamentarisme sindical), accepta subvencions de l'Estat i té alliberats (gent a sou del sindicat)¹⁰. Nosaltres creiem que això contribueix també a la creació d'una "aristocràcia obrera", com dèiem en el

cas de "Procés Constituent, però amb menor intensitat en aquest cas.

Es podria dir que són els continuadors del sector anomenat "possibilista llibertari" o "trentista" que ja en el seu moment defensava postures (en el cas d'Àngel Pestaña) com la participació als "Comitès Paritaris" (organismes de conciliació de classes creats per la Dictadura de Primo de Rivera l'any 1926) i tenia, en general, una postura més moderada respecte a l'adveniment de la República de l'any 1931, considerant que s'havia de donar un vot de confiança al nou règim. Es podria dir, que era una postura de fre a la revolució, la preparació (inclòs armada) de la qual, el sector radical "faista" considerava primordial. A Catalunya, sempre es tractà (excepte a algunes localitats com Sabadell, Mataró i Manresa) d'un sector minoritari, a l'igual que a la resta de l'Estat.

Al manifest que van treure per l'11 de setembre de 2013 titulat "Dret a decidir: Per l'autodeterminació i l'autogestió" s'afirmava que el poble de Catalunya, entre el qual s'hi inclouen, sortiria al carrer a reclamar "el dret a ser lliures com a poble i poder decidir tots els aspectes del nostre futur.". El que és curiós és que, si bé cita que n'hi ha unes quantes, al manifest no es fa cap aposta per assistir a cap convocatòria en concret. És que potser considera que la seva militància s'ha de dispersar i, per tant, invisibilitzar-se en una multitud de convocatòries que van des de l'interclassisme de la "Via Catalana per la Independència" a "l'anarcoidependentisme" del Bloc Negre que convocava a plaça Urquinaona? Considerem, com a mínim, curiós que no fes una aposta explícita al manifest per aquest bloc.

5.2. Els "independentistes llibertaris": Aquest bloc és l'aglutinant del corrent anomenat "anarcoidependentisme" que, segons els seus defensors, es tractaria simplement del corrent llibertari que defensa la secessió d'un poble de l'Estat centralista que l'oprimeix. En principi, no hi tindriem res a objectar (sempre que seguís la seqüència Revolució-Independència-Confederació) però analitzem amb més detall aquest corrent. El principal referent d'aquesta forma d'anarquisme a Catalunya, tan de reflexió teòrica com d'activisme, és el Col·lectiu "Negres Tempestes", que neix el 2005 al barri de Sants.

Fa uns anys hi va haver un debat a la web de notícies alternativa Indymedia Barcelona sobre

¹⁰- A Tarragona també hi ha un petit grup del sindicat "Solidaritat Obrera" que si bé accepta, en determinades ocasions, anar a les eleccions sindicals, no accepta subvencions ni alliberats. Es tractaria d'una postura entre la CGT i la CNT.

una entrevista penjada a la web anarquista alasbarricadas.org titulada “Hablando con Negres Tempestes” del 07-12-2008¹¹ on expressen algunes de les seves característiques contradictòries, per començar defensen l'ús del terme “nacional” : nosaltres, a la nota al peu núm.2, expressàvem



El Bloc Negre de l'11 de Setembre aglutina la corrent coneguda com a “anarcoindependentisme”.

que preferíem la idea de “poble” igual que l'anarquista coreà Shin-Chae-ho per l'origen burgès del primer¹². Afirment també que l'iberisme té un rerefons hispanista, quan (com hem vist en el cas de Maurín) va lligat a la idea de desintegrar l'Estat Espanyol i va tenir suport històricament entre les classes populars dels Estats espanyol i portuguès.

Finalment cal dir que al número 7 de “La Rosa dels Vents” (“Publicació de debat llibertari als Països Catalans” editada pels militants de “Negres Tempestes”) s'afirma en un article sobre la lluita dels anarquistes coreans contra l'imperi japonès, que el guerriller anarquista Kim-Jwa-Jin, fou “General de l'Exèrcit independentista”, fet que és fals doncs, precisament, les tres faccions indepen-

dentistes (nacionalista burgesa, comunista-stalinista i anarquista) actuaven per separat i aquest es va negar a col·laborar amb elles. No hi havia, per tant, tal Exèrcit independentista no sent el cas coreà com el cubà on si que van participar alguns anarquistes en un exèrcit independentista burgès (l'article, per altra banda, es titula “Corea: entre el nacionalisme i l'anarquisme”, per després reconèixer, de forma contradictòria, que Shin Chae-ho no acceptava el terme “nació”).

Si bé podem entendre que un article no és necessàriament opinió d'un col·lectiu creiem que és paradigmàtic d'una sèrie de posicions que considerem que marquen certa ambigüitat en la línia d'aquest que ens fa tenir-li certa desconfiança (re- cordem també que hi hagué certes posicions “anarcoindependentistes”, no hem pogut recordar ni trobar si eren les de “Negres Tempestes”, que varen recolçar les “consultes sobiranistes” qualificant-les d'exercici de “democràcia directa” quan anaven orientades a la creació d'un nou Estat). Diem “certa desconfiança” perquè reconeixem i valorem la seva crítica a la presència de postures “espanyolistes” en una part del moviment llibertari que nosaltres creiem que es deuen a l'oblit que hem fet de la nostra tradició iberista (no és el mateix, però, defensar el marc d'actuació espanyol, perquè és el que jurídicament afecta als treballadors, que defensar ideològicament la idea “d'Espanya”).

5.3. La perduda batalla per l'11 de Setembre i la possible emergència del 7 de Juny.

5.3.1. La perduda batalla per l'11 de Setembre: Però la crítica més desenvolupada que volem fer és sobre la participació de part del moviment llibertari (CGT i “Negres Tempestes”) a la “Diada” de l'11 de Setembre. Aquesta data és fonamental dins de l'imaginari nacional català i fa referència a la batalla que va tenir lloc a Barcelona, l'11 de setembre de 1714, entre els borbònics filipistes, dirigits pel Mariscal de Berwick, i els austriacistes, dirigits pel conseller en cap Rafael Casanova, en representació del “Consell de Cent”, i el general Antonio de Villarroel (ambdós representants de les classes dominants).

Filipistes i Austriacistes foren els dos bàndols

11- <http://barcelona.indymedia.org/newswire/display/347295>

12- Se'ns podria objectar que la CNT també utilitza el terme “Nacional”. Hem de recordar que aquesta denominació l'hi va posar el governador civil de Barcelona que pensava que així l'hi trauria la càrrega simbòlica que tenia el fet de voler-se denominar com la seva germana sindicalista revolucionària francesa, la CGT. Si es miren els textos del Congrés Fundacional de 1910 es fa referència a la “Confederación General del Trabajo”. Avui en dia, però, es manté pel llegat històric que representa i també perquè és imprescindible a fi de reclamar el patrimoni sindical a l'Estat.

que s'enfrontaren a l'anomenada "Guerra de Successió Espanyola" (1701-1715); si bé "Espanya" no existia llavors com a Estat doncs Carles II (la mort del qual va desencadenar el conflicte per la successió al tron) defensava la independència, les pròpies lleis i furs, dels diferents regnes sota la seva Corona; i representaven variats interessos. Per una banda, els filipistes eren partidaris del proclamat rei Felip V i defensaven un model de monarquia centralista, eliminant furs i lleis pròpies de les institucions dels regnes, (estan recolçats a fora per Lluís XIV de França per motius dinàstics i comercials doncs a França se l'hi va permetre comerciar amb Amèrica) mentre que els austriacistes eren partidaris de l'Arxiduc Carles d'Àustria i defensaven un model de monarquia confederal, mantenint lleis i furs propis de les institucions dels regnes (estan recolçats a fora bàsicament per Anglaterra i els Països Baixos que com a potències marítimes veien amb mals ulls l'obertura al comerç amb les colònies a França).

A nivell social es podria dir que els sectors populars van fer pinya amb les seves respectives elits, ja que el poble i els nobles castellans, en general, aclamaven a Felip V (recordem que el projecte centralista estava recolçat en la Corona de Castella) mentre que a la Corona d'Aragó, també anomenada Confederació Catalano-aragonesa, el poble i els nobles aclamaven a l'arxiduc Carles d'Àustria: és cert, però, que en un determinat moment els sectors populars valencians, els "maulets", van tenir certa iniciativa, liderats pel militar d'origen artesà Joan Baptista Basset i Ramos, però de seguida quedaren supereditats als interessos de les aristocràcies i de les potències intervinents al conflicte. Aquests, s'ha de tenir en compte que, en actuar, defensaven els interessos de la elit però, a la vegada, en prendre la iniciativa, expressaven els seus interessos de classe, en una relació dialèctica que es va saldar finalment en contra d'ells (Basset i Ramos arribà a ser empresonat pel mateix Carles d'Àustria per defensar els interessos dels camperols enfront de la noblesa terratinent) però que, de totes maneres, deixa un testimoni important¹³.

A Catalunya, en canvi, els sectors populars foren liderats pel grup dels "vigatans", elements de la petita noblesa que lideraren la causa des-

prés que els membres de la "Conferència dels Tres Comuns" (integrada per la "Diputació General de Catalunya", el "Consell de Cent" de Barcelona i el "Braç Militar de Catalunya", sota el control del clergat i l'aristocràcia amb més poder) fossin repressaliats, pel seu austriacisme, pel Virrei de



L'11 de setembre de 1714 fou fonamentalment una batalla dirigida per les èlits filipistes i austriacistes on el poble no hi tingué cap rellevància política.

Catalunya adepthe a la causa filipista, Francisco Antonio Fernández de Velasco i Tovar.

Durant aquesta guerra hi hagué diverses batalles i captures i recaptures de ciutats fins que arribem a l'onze de setembre quan Felip V està assetjant i exigint la rendició de Barcelona, amb l'ajut d'un exèrcit francès que ja no defensava la causa austriacista després de varis acords, i finalment el Mariscal de Berwick inicia l'assalt i enfront d'això la "Conferència dels Tres Comuns", controlada pels clergues i els nobles amb més poder, ordena el reclutament forçós de la població a fi de defensar les institucions del Principat. La ciutat va ser envaïda pels exèrcits francocastellans i el Mariscal de Berwick comunicava l'abolició de les ins-

13- Aquest caràcter contradictori té com a conseqüència que, si bé majoritàriament foren reivindicats per una organització de l'anomenat "independentisme revolucionari", també, en alguna ocasió, ho fossin per algun grup de l'extrema dreta espanyolista. Precisament la diferència consisteix a accentuar el seu caràcter popular i capdavanter, en un primer moment, a la guerra o, al contrari, fer-ho al seu caràcter tradicionalista i monàrquic (si bé, com hem dit, s'ha de tenir en compte el "material ideològic" disponible a l'època).

titudions catalanes posant fi a la guerra (si bé Mallorca resistiria fins al 1715).

Es poden treure, per tant, vàries conclusions sobre aquesta guerra i el paper dels sectors populars, i la seva relació amb les elits aristocràtiques: La iniciativa, en aquesta guerra, pràcticament sempre amb l'excepció dels "maulets" (dirigits per un militar d'origen artesà) en un primer moment, fou de l'aristocràcia i les potències exteriors. En el cas de Catalunya, fou, en un primer moment, de la baixa noblesa dels "vigatans", si bé posteriorment correspongué a la "Conferència dels Tres Comuns" que expressava, majoritàriament, els interessos del clergat i l'aristocràcia amb més poder i que acabà ordenant el reclutament forçós. Aquests últims fets són els que narren l'onze de setembre, on el camperolat i els artesans (sector social majoritari) no hi van tenir cap paper hegemònic ni de direcció, i si bé podien compartir la causa a nivell general, aquest és el fet realment rellevant a l'hora de fer una anàlisi política dels fets.

És, per tant, l'onze de setembre una narració de les elits i per això no és gens estrany que la seva celebració tingui un origen religiós i burgès. Hi haurà qui ens pugui contestar que això és indiferent, ja que històricament sectors populars se l'han apropiat per tal de denunciar el nacionalisme espanyol centralista. Això ens porta a la següent reflexió: fins a quin punt un símbol pot ser reapropiat? Els sociòlegs constructivistes (o relativistes) com Berger i Luchman afirmaven que "tota la realitat es construeix socialment", és a dir, que no hi ha "veritats" sobre les coses i els fets, i tot depèn de la narració política i social que sigui majoritària. Però nosaltres pensem, a l'igual que J. Searle, que "tota construcció social és l'atribució de funció pública a alguna cosa" i aquesta "cosa" és l'explicació dels fets més ajustada a la realitat. Això vol dir que un símbol (o significant), com "l'onze de setembre", té un significat "primigeni" que no es pot canviar, és el que és, i si bé els discursos socials i polítics sempre tenen cert caràcter "elàstic" també hi ha límits a aquesta elasticitat. Aquest "límit", en el cas que ens ocupa, és l'afirmació real de que els sectors populars no van tenir cap paper hegemònic ni de direcció a la batalla de l'onze de setembre, símbol nacional de Catalunya.

5.3.2. La possible emergència del 7 de Juny:

Un cop feta aquesta rotunda afirmació, hi haurà qui ens pugui dir, amb certa consternació, que perquè el poble català no pot tenir una data en la qual recordar la seva "voluntat de ser". No afirmem tal cosa, però creuríem més lògic que fos una altra que expressés els interessos dels sectors populars, que realment fos un moment de la

història on aquests foren protagonistes. Nosaltres creiem, que dins de l'imaginari nacional català, com a construcció burgesa que és, hi ha alguns fets que estan simbòlicament supeditats a d'altres i n'hi ha un, que si bé hi està formalment inclòs, ho està de forma velada (la prova és que pràcticament ningú el reivindica i les referències polítiques que se'n fan sovint manipulen els fets). Ens referim, és clar, a l'anomenat "Corpus de Sang" del 7 de Juny de 1640.

A principis del segle XVII, la Corona de Castella estava arruïnada i la població s'havia reduït de forma alarmant. Per una banda, havien baixat les remeses de plata que venien d'Amèrica, sumat a les fortes despeses militars després d'un segle de guerres quasi bé contínues, i per l'altra, hi havia hagut molta mortalitat a causa d'aquests conflictes bèl·lics. Per tal de solucionar això, el conseller del rei Felip IV, el Comte-Duc d'Olivares, va idear l'anomenada "Unió d'Armes" que comminava a tots els regnes i Estats de la Monarquia Hispànica (entre ells Catalunya) a contribuir amb diners i homes a la seva defensa.

A efecte de que acceptessin la proposta, Olivares es va reunir diverses vegades amb les "Corts Catalanes" (controlades per l'aristocràcia i els eclesiàstics amb més poder) sense obtenir resultats i enarant el clima polític entre aquesta institució i el Rei. Mentrestant, l'ordre públic a Catalunya es deteriorava, doncs, la petita noblesa (dividida en les faccions dels "nyerros" i els "cadells") dirigia bandes de camperols i pastors afectats per la crisi econòmica perquè ataquessin a la facció rival amb robatoris i assassinats.

Per tal de posar ordre, a partir de 1616, els següents Virreis van posar mà dura, cosa que va ferir les susceptibilitats de les "Corts Catalanes" que se sentien envaïdes en les seves competències. Amb aquesta tensió social i institucional, arribem a l'any 1635, amb la declaració de guerra de Lluís XIII de França a Felip IV. Davant d'això, el Comte-Duc d'Olivares decideix, fent cas omís de les "Corts Catalanes", amb la frase "Si las Constituciones embarazan, que lleve el diablo las Constituciones", establir un exèrcit reial d'uns 40.000 homes a Catalunya (compost per mercenaris de diverses "nacions", inclosos els castellans, i al que, en principi, el Principat tenia l'obligació d'aportar 6.000 homes segons l'esmentada "Unió d'Armes").

Aquest exèrcit, començà a cometre tota classe de maltractaments, abusos i violacions contra el camperolat que tenia l'obligació, a més a més, d'allotjar-los a les seves cases. Com a conseqüència d'això, el maig de 1640, es va produir una primera revolta contra les tropes per part de camperols de Girona i el més següent arribem a l'anomenat

“Corpus de Sang” del 7 de Juny de 1640. Aquesta data, festa del Corpus Christi, una gran reunió de gent formada per camperols, de la Catalunya interior, que baixaven a fer la sega, i revoltats, inicien la rebel·lió (després d'un incident entre un segador i un soldat en el que el primer va ser ferit de mort) atacant als funcionaris reials i a les tropes estacionades. El Virrei de Catalunya, Dalmau de Queralt, comte de Santa Coloma, va ser assassinat a una platja de Barcelona quan intentava fugir per mar.

De seguida la revolta es va convertir en una autèntica revolució social, doncs camperols i artesans començaren a atacar a terratinents i nobles situats a prop de l'administració. En aquests moments, Pau Claris, al capdavant de la Generalitat de Catalunya, veient-se atrapat entre l'ocupació d'un exèrcit reial que rebutjava i una revolució social que l'aterritzava proclamà, el 16 de gener de 1641, la República Catalana per atraure's la simpatia dels revoltats, intentant transformar la “revolució social” en una “revolució política”¹⁴.

Però l'escassa autoritat de les institucions catalanes, no aconsegueix reconduir la situació (els revoltats segueixen atacant a la noblesa i als rics de la ciutat i el camp¹⁵, mentre que les tropes castellanes segueixen avançant). S'ha de tenir en compte que Pau Claris (representant de l'alt clergat i l'alta aristocràcia), el 7 de setembre de 1640, ja havia firmat el “Pacte de Ceret”, mitjançant el qual Catalunya es convertia en un protectorat francès i accedia a sufragar les despeses de l'exèrcit que França envies a “protegir-la”.

Els revoltats, llavors, queden atrapats entre dos exèrcits i acaben patint les conseqüències d'una nova ocupació militar i cedint als interessos d'una nova potència, alineant-se militarment amb ella. Al final el conflicte bèl·lic acabà quan l'exèrcit francocatalà de Barcelona es rendeix l'any 1652 i reconeix Felip IV com a sobirà. Les monarquies hispànica i francesa firmen el “Tractat des Pirineus” de 1659 on la primera cedeix el Rosselló, i part de la Cerdanya, a la segona.

Es poden treure, per tant, algunes conclusions sobre aquesta guerra i el paper dels sectors populars, i la seva relació amb les elits aristocràtiques: El 7 de juny de 1640 representa el moment en què

el camperolat pren la iniciativa contra l'ocupació militar enfront d'unes institucions catalanes vacil·lants, per després dirigir-se contra les elits en una revolució social que l'oligarquia catalana és incapaç de controlar. L'alta aristocràcia i l'alt clergat català, del qual Pau Claris n'és un representant, es trobaran



L'anomenat “Corpus de Sang”, del 7 de juny de 1640, fou una revolta popular camperola que es dirigí contra autoritats espanyoles, catalanes, rics i nobles.

entre mig de dues forces en disputa (exèrcit reial contra camperols i artesans) i per tal de controlar la situació, proclamen una dèbil independència que evolucionarà en un protectorat (la Generalitat va arribar a proclamar comte de Barcelona i sobirà

14- Aquesta diferenciació va ser defensada, entre d'altres, al “Manifest de la Revolució Coreana” de l'anarquista Shin Cheho. La primera, diu, és una “revolució del poble” o “revolució directa”, al contrari, l'altra només canvia de mans el poder.

15- Al camp català es va crear espontàniament un autodenominat “Exèrcit Cristià” (o “Exèrcit Pagès”) que atacava a les tropes estacionades i a la noblesa feudal, dirigit per un misteriós “Capità General”, que alguns historiadors afirmen que només era un recurs estilístic amb el qual s'amenaçava per carta a les autoritats de l'època. Això és una mostra del caràcter, fonamentalment, anònim de la revolució, exemplificat també en aquest fragment de la “Cançó dels Segadors” de 1640 (que relata els fets): *“On és vostre capità? On és vostre bandera? Varen treure el bon Jesús. Tot cobert amb un vel negre: Aquest és nostre capità, aquesta és nostra bandera.* És a dir que els segadors davant de la pregunta per qui els lidera neguen l'existència d'un capità físic (a més a més tenint en compte que alguns historiadors han arribat a negar l'existència històrica de Jesucrist situant-lo més aviat com un símbol, una “metàfora feta cos” d'un ampli moviment d'agitació i predicació que hi va haver a Galilea i Judea contra l'Imperi Romà). Tot i el caràcter, fonamentalment, anònim de la revolució ens han arribat històricament els noms dels revoltats Sebastià Estralau i Rafael Goday que van tenir un paper rellevant a l'Empordà i al Prat, respectivament.

de Catalunya a Lluís XIII de França) i l'ocupació militar francesa corresponent.

L'anomenada "Cançó dels Segadors" de 1640, recollida per Manel Vilà i Fontanals, i en la que es va inspirar l'himne nacional de Catalunya (si bé no és la mateixa) d'Emili Guanyavents i Jané (un exanarquista que es va passar al nacionalisme) conté algunes estrofes d'una gran exemplaritat:

*De tres guàrdies que n'hi ha,
ja n'han morta la primera;
ne mataren al Virrei,
a l'entrant de la galera;
mataren els diputats
i els jutges de l'Audiència.*

Aquí queda expressada la ràbia popular contra totes les autoritats (tan espanyoles com catalanes) doncs si bé el Virrei representa l'autoritat del rei castellà, els diputats han de ser, efectivament, els de les "Corts Catalanes"¹⁶. Per altra banda, els jutges de la "Reial Audiència" (a la que els camperols culpaven de la situació al camp) si bé representaven l'autoritat del rei, eren tots catalans.

*Han anat a la presó,
donen llibertat als presos
el bisbe els ha beneït
amb la mà dreta i l'esquerra.*

S'ha de tenir en compte aquí el caràcter oportunista del clergat de l'època que, per tal de mantenir els seus privilegis, no s'oposen a la revolta mentre Pau Claris (representant seu) firmava l'entrada de l'exèrcit francès a Catalunya. Per altra banda, és de lògica que d'aquests fets se n'ha de fer una lectura "des del present" entenent l'estructura simbòlica i ideològica de l'època i que és precisament amb aquestes eines (amb les

seves virtuts i limitacions) que els sectors populars es movien i interpretaven la seva realitat històrica¹⁷.

6. La nostra proposta històrica: la participació dels anarquistes a la insurrecció cantonal de 1873, l'iberisme, el Congrés de Zaragoza de 1936 i la Confederació Ibèrica de Comunes Autònomes Llibertàries.

6.1. La participació dels anarquistes a la insurrecció cantonal de 1873: La nostra proposta ja ha estat esbossada a la consigna Revolució Social-Independència Catalana-Confederalisme Ibèric. Per veure-ho més clar, hem d'analitzar el primer cop que a la península l'anarquisme va manifestar, a la pràctica, una posició respecte al model de relacions polític-territorials. Ens referim a la insurrecció cantonal de 1873 i al paper, en certa manera, contradictori que hi van jugar els anarquistes. Ens situem a la Primera República Espanyola (1873-1874), aquesta havia estat proclamada degut a la renúncia al tro d'Amadeu I i de seguida començà una inestabilitat política per l'enfrontament entre "republicans federals" (que volien proclamar una república federal "des de dalt" i que la promulguessin les Corts) i "republicans federals intransigents" que volien l'establiment d'una república federal "des de baix", proclamant

16- Segurament es refereix als diputats, que conjuntament amb diverses autoritats eclesiàstiques, volien impedir que segadors i altres revoltats assaltàssin el palau del Virrei. És cert que, en un principi, el diputat Francesc de Tamarit gaudí de la simpatia popular per haver-se oposat a les tropes estacionades però s'ha de recordar que aquest, finalment, acabà firmant també el "Pacte de Ceret" amb França i manifestà la seva oposició al caràcter social que prengué la revolta. Encara que en puguin semblar més, s'ha de dir que durant l'anomenat "Corpus de Sang" moriren unes 20 persones.

17- Sabem que aquesta reivindicació és una aposta un xic arriscada. Algunes crítiques "avispaes" ens podrien endossar que intentem fer el mateix que estem criticant: la construcció d'un anarquisme "nacional-popular". Això està lluny de la realitat: per començar hem de recordar que, igual que l'anarquista coreà Shin Chae-ho, no acceptem el terme "nació" sinó "poble" ja que el primer és una construcció burgesa (fet que es comprova amb una peculiar jerarquització interessada

de fets històrics, la metafísica de la que parlàvem a la nota al peu 2, de la qual el discurs nacional-popular participa com hem vist en el cas de l'11 de setembre. Havíem dit al punt 4.2.1. que el discurs "nacional-popular" era força potent però tenia, també, les seves limitacions). Es podria, però, seguir amb la discussió i afirmar que si bé en origen fou una revolta contra tota autoritat (espanyola o catalana) en ingressar dins el discurs nacionalista (tot i que amb una posició més que supeditada) si intentéssim nosaltres recuperar-ho, la burgesia (o la petita burgesia) podria tornar a apel·lar a ella veient-nos nosaltres descol·locats. És a dir, si nosaltres reivindiquem aquesta data, la burgesia (o la petita burgesia) podria també fer-ho, manipulant els fets (bàsicament el que han fet, en alguna ocasió, és reivindicar la figura de Pau Claris, precisament qui es va posar a les ordres de l'Estat Francès per por a la revolució), i com que ella té més poder mediàtic, quedaria hegemònica la seva versió. En aquest sentit, el que hem de dir és que és més important el fet de reivindicar-la, pel que realment va ser: una revolta contra tota autoritat, que el fet de que la burgesia ho pugui utilitzar en contra nostra (la burgesia sempre utilitzarà qualsevol cosa en contra nostra). Algú més "avispat" encara, podria dir pel contrari, que defensem un anarquisme no "nacional-popular" però sí "patriòtic"; això és relatiu, doncs si bé hi podia haver certa identificació de les masses respecte uns límits geogràfics, també és cert que a la "Cançó dels Segadors" hi ha una estrofa on s'afirma "Entraren a Barcelona 1000 persones forasteres, entren com a segadors, com érem en temps de sega" i es referien als que havien baixat a Barcelona de l'interior de Catalunya.

primer la independència dels “cantons” (municipis) per després crear la república federal (però no confederal).

L'1 de juliol, els diputats federals intransigents havien abandonat les Corts i constituït a Madrid el “Comitè de Salut Pública”, que va ser qui va fer la crida a la insurrecció. La primera ciutat en respondre a la crida insurreccional va ser Alcoi, el 9 de juliol, on els obrers anarquistes membres de Associació Internacional dels Treballadors (AIT), van declarar la vaga general revolucionària, assaltaren l'ajuntament i executaren l'alcalde republicà. La ciutat es va declarar independent i va ser governada per un “Comitè de Salut Pública”, presidit per l'anarquista Severino Albarracín, fins el dia 13 quan l'exèrcit entrà a la ciutat.

Aquesta revolta cantonal, s'estengué a altres ciutats de la costa mediterrània tenint el seu principal feu a Cartagena. Podríem dir que a aquesta insurrecció, les forces republicanes federals representaven la burgesia, les federals intransigents la petita burgesia i els anarquistes el proletariat. Lògicament, la postura del proletariat anarquista, era diferent de la de la petita burgesia federal intransigent i va intentar fer-la valer (la idea de Revolució Social i supressió de l'Estat que expressen els alcoians). Precisament, el que criticarà Friederich Engels, en un opuscle furibundament antianarquista titulat “Els Bakunistes en acció”, és la supeditació dels proletaris, orientats per l'anarquisme, a la petita burgesia (quelcom que, irònicament, bona part dels seus posteriors seguidors defensaran, com hem vist).

Això va ser cert, en el cas de Cartagena però no pas en el cas de València i Alcoi, la realitat fou complexa, però les lliçons que en podem treure és que el proletariat anarquista va apostar, ja en aquella època, per un model de revolució social i de federalisme “des de baix”, prèvia independència dels cantons sublevats. En aquest sentit Engels amb les seves idees centralistes, en criticar l'acció dels federals intransigents i els anarquistes, fa pinya amb la burgesia republicana federal “des de dalt”, potser sense proposar-s'ho. És curiós com dècades més tard, aquestes idees de federalisme “des de dalt” seran aplicades pels seus hereus ideològics a la Unió Soviètica, doncs, si bé

aquesta reconeixia formalment el “dret a l'autodeterminació”, a la pràctica va envair militarment Ucraïna per posar fi a l'anomenat “Territori Lliure” (una zona al sud-est del país d'uns 7 mil·lions d'habitants que vivien en un sistema comunista lliertari, experiència que durà uns tres anys).



El Linx Ibèric és el símbol d'alguns grups iberistes.

6.2. L'iberisme: A tot aquest corrent que lligava revolució social i federalisme “des de baix” (prèvia independència) s'hi ha d'afegir la idea de l'iberisme. S'ha arribat a afirmar, per alguns col·lectius i individualitats independentistes, que aquesta proposta es tracta d'una forma atàvica d'espanyolisme, que pretén que Espanya envaeixi Portugal i bajanades similars. L'iberisme, corrent avui oblidat, ha tingut històricament diferents plantejaments (des de dinàstics, a republicans passant per marxistes, com Maurín, i anarquistes com Felipe Alaiz) però el que ens agradaria recuperar aquí és el que planteja de forma genèrica la idea de revolució social lligada

18- Aquesta proposta planteja el problema de l'arxipèlag canari. Nosaltres considerem que, en principi, no és Ibèria. Històricament s'han plantejat confederacions canarioamericanes o canariosaharauis, però això és un tema que pensem que pertoca debatre-ho als companys de Canàries. En el cas de Catalunya hi ha qui ha plantejat també una possible confederació mediterrània. Creiem que no és incompatible amb una d'ibèrica, es pot pertànyer a més d'una alhora. Finalment dir que en el cas d'Ipparalde (Pais Vasc francès) i l'anomenada “Catalunya Nord” res impedeix (si els seus habitants així ho volguessin) pertànyer a “Ibèria” encara que no responguin exactament als límits geogràfics peninsulars.

al federalisme “des de baix” (prèvia independència) i la seva evolució en el confederalisme, afegint-hi la idea d'Ibèria: una entitat política que inclouria tota la península¹⁸, però que no necessàriament el seu epicentre estaria a Madrid sinó que, com defensava el portuguès Teófilo Braga, podria estar

cial, passant aquesta a confiscar les propietats de la burgesia i constituint la “Confederació Ibèrica de Comunes Autònomes Llibertàries” que passarà, diu, a organitzar-se a nivell “comarcal, regional i nacional” (per “regional” hem d'entendre que en aquell moment es referia a, per exemple, Catalunya mentre que per “nacional” es referia a “Ibèria”: si bé compartim l'esperit del text també hem de dir que no necessàriament hem d'utilitzar, avui dia, els mateixos termes podent canviar el terme “regional” per “popular” o el “nacional” per “peninsular”).

Aquest acord de Congrés també tracta altres i variats temes com, per exemple, la qüestió religiosa (defensant la laïcitat), la qüestió afectiva-sexual (defensant l'amor lliure), l'ensenyament (combatent l'analfabetisme i acostant una cultura alliberadora als habitants de la Comuna), etc. Val a dir que aquest projecte, si bé no es va arribar a implantar, el conjunt del moviment llibertari (CNT, FAI, Joventuts Llibertàries i “Mu-



El comunisme llibertari planteja l'abolició de l'Estat i el capitalisme sota la màxima “de cada un segons les seves possibilitats, a cada un segons les seves necessitats”.

a Lisboa o inclús podria no tenir-ne (si bé, en un primer moment, l'establiment d'una capitalitat es pot fer necessària com en el cas del “Consejo Regional de Defensa de Aragón” que estava a Caspe o el del “Comitè Central de Milícies Antifeixistes” que estava a Barcelona).

6.3. El Congrés de Zaragoza de 1936 i la Confederació Ibèrica de Comunes Autònomes Llibertàries. Aquest Congrés (celebrat poc abans d'esclatar la Guerra Civil Espanyola) és el que estableix, per primer cop de manera ferma, el “comunisme llibertari” com a objectiu de la C.N.T. Aquest es tracta d'un sistema social, polític i econòmic (teoritzat per autors com Carlo Cafiero o Piotr Kropotkin) que estableix l'abolició de l'Estat i el capitalisme i la seva substitució pel principi general “de cada un segons les seves possibilitats, a cada un segons les seves necessitats”. Així aquest Congrés estableix que “Terminado el aspecto violento de la revolución, se declararán abolidos: la propiedad privada, el Estado, el principio de autoridad y, por consiguiente, las clases que dividen a los hombres en explotadores y explotados, oprimidos y opresores.”.

En l'aspecte territorial passa a defensar la “comuna lliure”, com a eix vertebrador de la vida so-

cial, passant aquesta a confiscar les propietats de la burgesia i constituint la “Confederació Ibèrica de Comunes Autònomes Llibertàries” que passarà, diu, a organitzar-se a nivell “comarcal, regional i nacional” (per “regional” hem d'entendre que en aquell moment es referia a, per exemple, Catalunya mentre que per “nacional” es referia a “Ibèria”: si bé compartim l'esperit del text també hem de dir que no necessàriament hem d'utilitzar, avui dia, els mateixos termes podent canviar el terme “regional” per “popular” o el “nacional” per “peninsular”).

7. Conclusions.

En primer lloc, hem de dir que creiem haver demostrat que la participació dels anarquistes als processos d'alliberament dels pobles (reconeixent, per la nostra part, que la opressió cultural i idiomàtica existeix i pren variades formes) és contradictòria i complexa i s'han d'anализar amb cura la correlació de forces, el paper dels agents polítics i el seu caràcter de classe a fi de defensar una posició. Per altra banda, hem vist com només la Revolució Social pot conduir a una vertadera independència (perquè, si no, aquesta acaba, històricament, supeditada a potències exteriors i tampoc sent real des del punt de vista social).

Hem analitzat, doncs, el caràcter de classe de l'Assemblea Nacional Catalana (ANC), aspectes

del seu discurs i de la seva dinàmica política i hem arribat a la conclusió que l'augment del feixisme catalanista al seu sí hi té un context favorable, reconeixent per altra banda que té la seva correlació en l'augment del feixisme espanyolista (històricament més perillós, si bé això és degut a la major debilitat estructural del primer i no pas a una qüestió de voluntat ni res per l'estil). Hem defensat, en conseqüència, la lluita contra tota forma de feixisme (com a expressió última dels interessos de la classe burgesa dominant) i hem posat d'exemple la postura de l'anarquisme búlgar durant la Segona Guerra Mundial: obrint una lluita de dos fronts contra els nazis alemanys i els feixistes búlgars (al contrari que socialistes i comunistes, que van col·laborar amb els segons portant-los al poder).

Hem analitzat també les postures de "Procés Constituent" i les majoritàries de "l'Esquerra Independentista", concloent que són un fre a la revolució obrera, única garantia d'assolir la vertadera independència de l'Estat (hi havia alguna excepció històrica la qual hem determinat que es va donar en un context absolutament diferent del nostre). Hem analitzat també les postures ambivalents que, considerem, defensa una part del moviment llibertari, que tenen arrels històriques, i que considerem que han de ser superades fent una reinterpretació actual de les postures més revolucionàries i democràtiques al si de l'anarcosindicalisme i l'anarquisme.

Hem oposat el 7 de juny a l'11 de setembre com a una possible data més d'acord amb els interessos històrics dels sectors populars catalans deixant clar, però, la lectura "des del present" que se n'ha de fer estimulant el seu llegat revolucionari i

rebutjant els aspectes autoritaris del context simbòlic de l'època i, finalment, també hem fet un repàs històric sobre les postures de l'anarquisme respecte al debat territorial a la península que desemboquen en la defensa de la "Confederació Ibèrica de Comunes Autònomes Llibertàries".

Tota aquesta anàlisi ens porta a la conclusió de que, si volem superar l'etapa històrica en què ens trobem, primer de tot hem d'augmentar els nostres esforços per difondre les nostres idees i organitzar-nos com a classe treballadora, defensant l'anarcosindicalisme revolucionari que s'oposi a la Patronal, l'Estat i les Burocràcies Sindicals, sent molt conscients dels perills polítics del moment actual. Avui dia la consciència de classe entre els treballadors és molt minsa, però pot augmentar si en aquest context de "crisi" econòmica redoblem la nostra acció i la nostra propaganda.

A nivell social s'ha d'intentar incidir també en molts i variats aspectes i per això el conjunt del moviment anarquista i autònom s'ha de reforçar en les seves posicions, evitant escoltar els "cants de sirena" de projectes que només ens porten pel camí del reformisme i la supeditació dels plantejaments revolucionaris, impeding una lluita eficaç contra els capitalistes, l'Estat i el feixisme emergent. A un nivell més general s'ha d'intentar convergir a les lluites socials amb altres col·lectius i moviments, que si bé puguin no defensar postures revolucionàries, (i d'aquí ve que hàgim utilitzat la paraula "afavoreix" al punt 2. i no "defensi") defensin una lluita social amb dignitat, en contra de les burocràcies i a favor de la pressió constant al carrer. Això, creiem, afavoreix a la llarga la Revolució Social.

**En el camí revolucionari del 7 de juny de 1640
i el 19 de juliol de 1936 construïm una societat
comunista llibertària.**

Revolució-Independència-Confederació

Visca l'anarquia

Martorell 23 setembre de 2013



(...) El separatismo de los separatistas de Cataluña, la idealidad de esos hombres que hace unos meses, cuando dirigían sus peroraciones al pueblo, se llenaban la boca con aquellas expresiones de «queridos hermanos», «os quiero como a hijos míos» y demás zarandajas paternalistas, ha quedado demostrado hasta la evidencia que tanto su separatismo como su idealismo quedaba reducido a un afán de comerse a Cataluña, a San Jorge y a la misma Generalidad, antigualla carcomida que con muchas prisas y sudores extrajeron de los archivos históricos tan pronto como los gobernantes de Madrid estuvieran un poco sobre los patriarcales bigotes de Maciá.

De hombres y políticos traidores ¿qué se podía esperar? El humillado por un superior gusta de humillar a sus inmediatos inferiores. Aquellos políticos hambrientos de sinecuras, arriaron la bandera del separatismo solamente porque se les tolerara el comer a dos carrillos. Por de pronto, se comieron las barras y la estrella solitaria; después, todo cuanto ha caído bajo sus fauces abiertas, hasta su propia vergüenza.

Pero había unos hombres, los anarquistas, que les estorbaban durante su cotidiano deglutir. Los anarquistas les decían a los trabajadores cuántos apetitos inconfesables esconden las melifluas palabras de los políticos, aun cuando esos políticos se denominen de «la izquierda catalana». Y a medida que los anarquistas conseguían que el pueblo trabajador fuera dejando, despreciativamente, a los políticos que comían y a los que estaban a dieta esperando su turno, los hombres de ese partido que se denomina «Izquierda Republicana de Cataluña», palidecían de ira al pensar que la propaganda anarquista, de seguir extendiéndose, amenazaba con arrancarles la pobre Cataluña que ellos se tragaban. (...)

Joan García Oliver

Presó cel·lular, 27-2-1932
Article "Los enemigos del proletariado catalán"
Publicat a "Tierra y Libertad" al 4 març de 1932
Extret de "El Eco de los Pasos", pàg. 149

**Negres tempestes agiten els aires,
núvols sinistres ens enceguen l'esguard,
encara que vingui la mort més cruenta,
contra l'adversari haurem de lluitar.
La nostra riquesa és la llibertat
i cal defensar-la amb coratge i valor.
Alça la bandera revolucionària
que sens repòs ens porta al triomf del nostre anhel.
Dempeus tot el poble!
Tots a la lluita!
Esfondrem amb fúria la reacció!
A les barricades!
A les barricades!
Per la victòria de la confederació!**



Av/Pau Claris núm. 20 Entresol
08760 Martorell (Baix Llobregat Nord)
Tel: (93) 774 01 51
cntmartorell@gmail.com